

*Szobrok használt tárgyakból***Kodolányi László művészetéről*

Kodolányi László több mint három évtizedes működésének még a műfajait is hosszú lenne részletesen felsorolni. Tisztelgésképpen meg kell említenem: a hetvenes-nyolcvanas évekből emlékezetesek az ötvösmester egyszerre klasszikus és modern ékszerei – nyakékek, karperecek –, több város középületeiben látható dísz tárgyai, Kőszeg utcáit díszítő cégerei, a budai Hilton Szállóban a domonkosudvar homlokzatának mellvédei és lizénái. Fémműveire mindig is jellemző volt a legegyszerűbb eszközökkel dolgozó, puritán önfegyelem, a formai ellentéteket egyensúlyozó szimmetria, az egymással szembesülő mértani ábrák felvillanyozó feszültsége.

Néhány év óta egyre több, használt tárgyakból készült műve tűnik föl, ezeket szemlélve önkéntelenül felmerül a kérdés: hogyan látja az élmény és az alkotás viszonyát maga a művész? Az egyszerűnek látszó kérdésre nem könnyű felelni, de szerencsénkre Kodolányi egy önéletrajzi jellegű elmélkedésében erre a témára is kitér. Őt idézem:

„Élég gyakran járok ócskatelepekre, ahol véletlenszerűen egymásra halmozva ott található nagyapáink, apáink minden használhatatlan vagy annak tűnő fémhuladéka...” És kissé alább: „Nekem a műhelyemben van egy saját kis ócskatelepem, mert anyagot, bármily csekély is, ritkán hajítok el. Az abban kotorászás sokszor nyújtott ihletet, segítséget munkáimhoz.” Ebből a néhány mondatból is kitéűnik: Kodolányi tűnődő alkat, ragaszkodik a múlthoz, nem véletlen, hogy műve abból nőtt ki, azt folytatja. Munkáiból kiérezzük a környezet és a hagyomány, a tapasztalt valóság érlelő hatását.

Az idézett szöveghez hasonló művészi vallomásra bukkantam harminc évvel ezelőtt Henry Moore firenzei kiállításán, ahol az egyik vitrinben a tenger által különös alakúra csiszolt kavicsokat, faágakat is kiállította, amelyeket, mint kísérő jegyzetében írta, az évek során gyűjtötte össze, és időnként nézegetni szokott, hogy ihletet vagy ötletet adjanak neki. Nyilván minden igazi művész megtalálja a munkájához szükséges ihletadó tárgyakat, lelki forrásokat. Hogyan, mivel hatnak Kodolányira az említett fémhuladékok? Idevág ez a megvilágosító mondata: „Egy időben abbahagyott mozdulat, egy időben félbehagyott mondat izgalmasabb, mert a képzeletben játszódhat tovább.” A töredék varázsa. Így hatott Rilkére az archaikus Apolló-torzó: a hiányzó részek izgatták. Törött márványszobor vagy használati tárgy, a hangsúly a hiányon van.

* A bécsi Collegium Hungaricumban 2002-ben rendezett kiállítás katalógus szövege.

Ez a művész földközelségben él: a kilencvenes évek közepe óta gyakran találkoztunk nála fából faragott művekkel, például a régi magyar kopjafa változataival, vasból, kovácsolt mezőgazdasági szerszámokkal, és minden anyag, amiből egy-egy műve készült, az eredet irányába mutat. A fafaragvány emlékeztet a élő fára, a földre, ahonnan kinőtt, a vasról eszünkbe jut a sziklából kibányászott érc, amelyből öntötték. A használati tárgyak Kodolányi László műveiben immár második életüket élik.

Itt megint felmerül egy kérdés. Hogyan hatnak az újjászületett anyagok az új művek szemlélőire? Azt látjuk-e bennük, amit a művész látott a használt tárgyakban, amelyeket új tárgyakká alakított át? Versekről szokták mondani, hogy szövegük, ha a költő egyszer kiadta a kezéből: köztulajdonná válik. A költő versének csupán első olvasója, első értelmezője: szövegét egy-egy olvasója saját ösztöne és ízlése szerint értelmezheti. Ez a modern képzőművészeti alkotásokkal se lehet másként. Szempont az is, hogy az alkotás, függetlenül formájától és szellemi hatásától, anyagával, anyaga természetével is hat ránk.

A művek címe nem mindig segíti átélésüket. Minél kötöttebb a cím, annál inkább korlátozza a képzelet és vele az értelmezés szabadságát. A mű mindig többet és nemegyszer mást mond magáról, mint a címe. Biztos csak az, hogy minden anyag, minden élet, minden alkotás az eredetre mutat vissza. Ha az ember analízáló érdeklődéssel, nyitott szívvel közeledik az itt kiállított művekhez, talán az eredet felé is ablakok nyílnak meg. ☒